

Domen kommer inte att refereras i publikationen Arbetsdomstolens domar.

ARBETSDOMSTOLEN

DOM

Dom nr 24/25

2025-04-30

Mål nr A 87/24

Stockholm

KÄRANDE

Stockholms Byggsyndikat – Solidariska Byggare, 802539-6204,

Box 6507, 113 83 Stockholm

Ombud: Per Sunvisson och Emma Thudén Ärje, adress som ovan

SVARANDE

D.S.

SAKEN

förhandlingsvägran

Bakgrund

Mellan parterna gäller inte kollektivavtal. L.U. och V.U. (medlemmarna) är medlemmar i Stockholms Byggsyndikat – Solidariska Byggare (syndikatet).

Syndikatet påkallade först förhandling enligt 10 § medbestämmandelagen hos LDG Bygg och Bemanning AB (bolaget) avseende medlemmarnas lön och anställningar. Vid tidpunkten var D.S. bolagets ställföre-trädare. Vid förhandlingen gjorde bolaget gällande att medlemmarna inte varit arbetstagare hos bolaget. Bolaget försattes sedan i konkurs.

Den 7 februari 2024 skickade syndikatet en begäran om förhandling enligt 10 § medbestämmandelagen om medlemmarnas lön och anställningar ställd till D.S. personligen. Till förhandlingsframställan bifogades en informationsbilaga där det bl.a. framgick: ”Ert företag har kallats till förhandling, vilket innebär att företagets behöriga företrädare har en lagstadgad skyldighet att träda i förhandling med Stockholms byggsyndikat”. D.S.

delgavs förhandlingsframställan den 3 april 2024. I samband med delgivningen skrev han ”Finns inte något företag att företräda! Bestrids!” på förhandlingsframställan och informationsbilagan, vilket syndikatet fick del av. Någon förhandling kom inte till stånd.

Parterna tvistar om D.S. bröt mot förhandlingsskyldigheten enligt 10 § medbestämmandelagen.

Yrkanden och inställning

Syndikatet har yrkat att Arbetsdomstolen ska förplikta D.S. att till syndikatet betala allmänt skadestånd med 50 000 kr för brott mot 10 § medbestämmandelagen, med ränta enligt 6 § räntelagen från dagen för delgivning av stämning (den 5 juni 2024) till dess betalning sker.

D.S. har bestritt yrkandet. Inget belopp har vitsordats som skäligt i och för sig.

Parterna har yrkat ersättning för rättegångskostnader.

Parterna har till stöd för sin talan anfört i huvudsak följande.

Syndikatet

Sammanfattning av grunderna för talan

Medlemmarna arbetade under perioden augusti–oktober 2021 på flera av D.S:s byggprojekt och var då anställda hos D.S. personligen. I vart fall hade syndikatet anledning att tro att medlemmarna då var anställda hos honom.

Syndikatet påkallade förhandling hos D.S. den 7 februari 2024 om medlemmarnas lön och anställningar. D.S. tog del av förhandlingsframställan, men medverkade inte till att någon förhandling kom till stånd. D.S. bröt därmed mot 10 § medbestämmandelagen och ska därför betala allmänt skadestånd till syndikatet.

Utveckling av talan

Under 2021 kom medlemmarna och D.S. muntligen överens om att medlemmarna skulle utföra byggarbete för D.S. mot betalning. Arbete utfördes sedan på en rad objekt under perioden augusti–oktober 2021, bl.a. på Döbelnsgatan 61, Ripvägen 2, Gamla Södertäljevägen 199, Fläderstigen 3 och i D.S:s bostad.

Medlemmarna fick inte betalt för arbetet i enlighet med den muntliga överenskommelsen och vände sig därför till syndikatet. Medlemmarna visade bl.a. upp en sms-konversation mellan V.U. och D.S. för syndikatet, enligt vilken D.S. utlovade lön för arbete.

Därutöver framkom att D.S. informerade medlemmarna om vilka byggarbetsplatser de skulle inställa sig på, att D.S. var den som ledde och fördelade arbetet på byggarbetsplatserna, att D.S. gav medlemmarna viss betalning för utfört arbete samt att medlemmarna utförde arbete under perioden 22 september–5 oktober 2021 i D.S:s bostad.

Medlemmarna hade inte haft kontakt med någon företrädare för Byggprojekt i Nacka AB (numera försatt i konkurs) och inte heller varit anställda hos det bolaget.

Den 10 januari 2023 påkallade syndikatet förhandling hos LDG Bygg och Bemanning AB (bolaget) avseende medlemmarna. Vid förhandlingen gjorde bolaget gällande att medlemmarna inte varit anställda hos bolaget. Inställningen förmedlades även skriftligen till syndikatet genom bolagets ombud. Syndikatet krävde att bolaget skulle redogöra för vem som var medlemmarnas arbetsgivare samt ge en förklaring till kommunikationen mellan D.S. och medlemmarna avseende avtal om arbete och begäran om lön. Bolaget uppgav varken vid förhandlingen eller i skrift att medlemmarna varit anställda hos Byggprojekt i Nacka AB och klargjorde inte vilken roll D.S. skulle ha haft om inte arbetsgivare för medlemmarna. D.S. uppgav först vid sammanträdet för muntlig förberedelse i detta mål att han bistod medlemmarna med tolkning.

Med hänsyn till ovan angivna omständigheter hade syndikatet i vart fall anledning att tro att medlemmarna varit anställda hos D.S. personligen. Förhandling påkallades därmed inte mot bättre vetande.

Eftersom D.S., som tog del av förhandlingsframställan, inte medverkade till att någon förhandling kom till stånd, bröt han mot 10 § medbestämmandelagen. Han ska därför betala allmänt skadestånd till syndikatet i enlighet med 54 och 55 §§ medbestämmandelagen.

D.S.

Sammanfattning av grunderna för bestridandet

Medlemmarna som syndikatet ville förhandla om hade aldrig varit anställda vare sig hos honom personligen eller hos det bolag han tidigare företrädde, LDG Bygg och Bemanning AB. Syndikatet hade inte heller anledning att tro att medlemmarna varit anställda hos honom. Han var därför inte skyldig att förhandla om medlemmarnas förhållanden med syndikatet. Syndikatets skadeståndsyrkande ska därför avslås.

Utveckling av talan

Under sommaren och hösten 2021 var han inhyrd som arbetsledare hos Byggprojekt i Nacka AB, vilket han fick betalt för. Han var aldrig ställföreträdare för det bolaget.

Medlemmarna var anställda hos, och fick lön från, Byggprojekt i Nacka AB. I egenskap av arbetsledare hos det bolaget informerade han medlemmarna per sms om vilka byggarbetsplatser de skulle inställa sig på. Han bistod även byggarbetarna – däribland medlemmarna – med visst material och verktyg samt med viss tolkhjälp. Byggprojekten tillhörde dock varken honom eller något bolag han företrädde, utan Byggprojekt i Nacka AB. Det var det bolaget som fick betalt för arbetet som utfördes.

Han har inte ingått någon muntlig överenskommelse med medlemmarna om att de skulle utföra byggarbete för honom personligen eller för LDG Bygg

och Bemanning AB. Medlemmarna fick inte heller lön från det bolaget eller honom personligen. Han utlovade inte lön till V.U.

Medlemmarna utförde visst måleriarbete i hans bostad under två dagar hösten 2021. Vid den tidpunkten hade LDG Bygg och Bemanning AB hyrt in medlemmarna från Byggprojekt i Nacka AB för att utföra arbetet, för vilket LDG Bygg och Bemanning AB betalade Byggprojekt i Nacka AB. Inte heller avseende detta arbete var han medlemmarnas arbetsgivare.

Med hänsyn till ovan angivna omständigheter hade syndikatet inte anledning att tro att medlemmarna varit anställda hos honom personligen. Syndikatet, som inte gjorde några ansträngningar för att reda ut frågan, påstod därmed felaktigt och mot bättre vetande att medlemmarna varit anställda hos honom.

Utredningen

Bevisningen

Målet har avgjorts efter huvudförhandling. Vid denna har det på syndikatets begäran hållits partsförhör under sanningsförsäkran med Per Sunvisson (ställföreträdare och förhandlare för syndikatet) samt vittnesförhör med L.U. och John Nordmark (förhandlare för syndikatet). På D.S:s begäran har det hållits partsförhör under sanningsförsäkran med honom.

Syndikatet har även åberopat skriftlig bevisning.

Domskäl

Var D.S. skyldig att förhandla med syndikatet?

Rättsliga utgångspunkter

Enligt 10 § medbestämmandelagen har en arbetstagarorganisation rätt till förhandling med en arbetsgivare i frågor som rör förhållandet mellan arbetsgivaren och sådan medlem i organisationen, som är eller har varit arbetstagare hos arbetsgivaren.

Av Arbetsdomstolens praxis följer att en part även kan vara förhandlingskyldig när parterna är oense om det finns ett anställningsförhållande (se AD 2012 nr 22 och AD 2006 nr 115). Arbetsdomstolen framhöll i dessa domar att en part i princip är skyldig att förhandla när den part som påkallar förhandling ytterst grundar sina krav på ett påstående om att det finns ett anställningsförhållande, även om det vid en prövning i sak skulle visa sig att så inte är fallet. Med en sådan ordning undviks den olägenhet som kan uppstå i och med att förhandlingsskyldigheten annars inte kan fastställas förrän efter det att frågan om något anställningsförhållande över huvud taget uppkommit har prövats. Arbetsdomstolen framhöll vidare att någon skyldighet att förhandla inte torde föreligga gentemot en part, som mot bättre vetande påstår att förhandlingsfrågan gäller, eller har betydelse för, ett bestående eller förutvarande anställningsförhållande.

Part som vill förhandla ska enligt 16 § medbestämmandelagen göra framställning hos motparten om förhandling. Vid förhandling enligt 10 § samma lag ska, om parterna inte enas om annat, sammanträde för förhandling hållas inom två veckor efter det att motparten fått del av förhandlingsframställningen, när motparten bl.a. är en enskild arbetsgivare.

En part som är skyldig att förhandla ska enligt 15 § medbestämmandelagen själv eller genom ombud inställa sig vid förhandlingssammanträde och, om det behövs, lägga fram ett motiverat förslag till lösning på den fråga som förhandlingen avser.

Arbetsdomstolens bedömning

Syndikatet har gjort gällande att medlemmarna hade varit anställda hos D.S. personligen, eller att syndikatet i vart fall hade anledning att tro det. D.S. har

bestritt att så skulle varit fallet och gjort gällande att medlemmarna varit anställda hos bolaget Byggprojekt i Nacka AB.

Det är ostridigt att D.S. under hösten 2021 agerade arbetsledare för medlemmarna. Av utredningen framgår att han per sms informerade medlemmarna om vilka byggarbetsplatser de skulle inställa sig på, att D.S. bistod medlemmarna med material och verktyg samt att medlemmarna utförde visst arbete i D.S:s bostad. Det är vidare ostridigt att syndikatet först påkallade förhandling avseende medlemmarna hos LDG Bygg och Bemanning AB, för vilket bolag D.S. var ställföreträdare, men att bolaget vid förhandlingen uppgav att medlemmarna aldrig varit anställda hos bolaget. Genom D.S:s och John Nordmarks samstämmiga uppgifter är det även utrett att bolaget vid förhandlingen inte uppgav vare sig Byggprojekt i Nacka AB eller någon annan som potentiell arbetsgivare för medlemmarna.

L.U. – vars uppgifter har lämnats under ed och som domstolen saknar anledning att ifrågasätta – har berättat att hon och hennes man V.U. kom överens med D.S. muntligen om att de skulle utföra arbete mot veckovis betalning. Hon har vidare uppgett att D.S. gav dem instruktioner om vilket arbete som skulle utföras, men att de endast fick betalt vid ett tillfälle, eftersom D.S. uppgav att han inte hade några pengar. L.U. har därtill uppgett att hon inte känner till bolaget Byggprojekt i Nacka AB. L.U:s uppgifter får stöd av den sms-konversation som förekommit mellan D.S. och V.U. Av konversationen framgår bl.a. att D.S. arbetslett medlemmarna och utlovat betalning för det arbete som utförts samt att V.U. återkommande redovisat hur många timmar de arbetat.

D.S. har å sin sida under sanningsförsäkran uppgett att medlemmarna var medvetna om att de var anställda hos Byggprojekt i Nacka AB, att han endast agerade i egenskap av arbetsledare hos det bolaget och att han inte personligen utlovade någon lön till medlemmarna. Han har vidare invänt att översättningen till svenska av sms-konversationen är delvis felaktig och att delar av konversationen utelämnats.

Enligt Arbetsdomstolen saknas anledning att ifrågasätta den återopade översättningen, som utförts av en auktoriserad översättare. Flera av de relevanta delarna i konversationen är dessutom ostridiga, såsom att D.S. arbetsledde medlemmarna. Övriga uppgifter D.S. lämnat i förhör får inte heller stöd av övrig utredning i målet.

Att en fysisk person arbetslett arbetstagare och kontant betalat dem viss lön kan som regel inte i sig ge anledning att anta att den personen personligen är arbetsgivare, eftersom det normala är att en juridisk person är arbetsgivare och agerar genom fysiska personer, t.ex. arbetsledare. I detta fall har syndikatet också först påkallat förhandling med det bolag D.S. var ställföreträdare för och då fått besked om att medlemmarna inte varit anställda hos detta bolag, men trots förfrågan inte fått någon information om hos vem medlemmarna i stället kan ha varit anställda. Syndikatet kände alltså, när det påkallade förhandling med D.S. personligen, inte till det D.S. först under målets handläggning berättat om Byggprojekt i Nacka AB. Det har inte gjorts gällande att Byggprojekt i Nacka AB, eller någon annan, lämnat arbetsgivardeklaration för medlemmarna. I det läget hade syndikatet enligt Arbetsdomstolens bedömning anledning att anta att D.S., som arbetslett medlemmarna, personligen var medlemmarnas arbetsgivare. Syndikatet påkallade alltså inte förhandling hos honom mot bättre vetande. Det innebär att D.S. var skyldig att förhandla med syndikatet enligt 10 § medbestämmandelagen om medlemmarnas lön.

Ska D.S. betala allmänt skadestånd till syndikatet?

Det är ostridigt att syndikatet skickade en förhandlingsframställan till D.S. och att D.S. tog del av denna senast den 3 april 2024. Med hänsyn till att syndikatet i förhandlingsframställan angav att det ville förhandla med D.S., med angivande av hans personnummer, anser Arbetsdomstolen att D.S. måste ha förstått att förhandling påkallades hos honom personligen.

D.S. var, som Arbetsdomstolen kommit fram till ovan, skyldig att medverka till att en förhandling kom till stånd. Genom att D.S. inte vidtog någon

åtgärd för att en förhandling skulle komma till stånd bröt han mot förhandlingsskyldigheten i 10 § medbestämmandelagen och ska därför betala allmänt skadestånd till syndikatet enligt 54 och 55 §§ samma lag.

Syndikatet har yrkat allmänt skadestånd med 50 000 kr. Arbetsdomstolen har tidigare funnit att det allmänna skadeståndets storlek i fall där en arbetsgivare inte alls medverkar till påkallad förhandling normalt ska bestämmas till 30 000 kr (se bl.a. AD 2024 nr 74, ej refererat, och AD 2024 nr 100, ej refererat). Enligt Arbetsdomstolen saknas skäl att i detta fall bestämma skadeståndets storlek till ett högre belopp än vad som följer av praxis.

Rättegångskostnader

Eftersom D.S. har förlorat målet, ska han ersätta syndikatets rättegångskostnader. Det belopp som syndikatet har yrkat i ersättning för rättegångskostnader är skäligt.

Domslut

1. Arbetsdomstolen förpliktar D.S. att till Stockholms Byggsyndikat – Solidariska Byggare betala 30 000 kr, med ränta enligt 6 § räntelagen från den 5 juni 2024 till dess betalning sker.
2. Arbetsdomstolen förpliktar D.S. att ersätta Stockholms Byggsyndikat – Solidariska Byggare för dess rättegångskostnader med 118 750 kr, varav 112 500 kr avser ombudsarvode, med ränta på det förstnämnda beloppet enligt 6 § räntelagen från dagen för denna dom till dess betalning sker.

Ledamöter: Sören Öman, Åsa Kjellberg Kahn och Gerald Lindberg.
Enhälligt.

Rättssekreterare: Sophie Egmar